

GUTENBERG

Utgifven af Typografernes förening i Helsingfors ❖ Helsingin Kirjapainajain yhdistyksen ulosantama

Helsingissä, Päivälehdten kirjapainossa, 1896

IV ärg.
N:o 2 * 1896
IV vuosik.

Prenumerationspris: — Tilaushinta:
Helt år } 4 m
Koko vuosikerta }
Postportot tillkommer — Postimaksut
tulevat lisäksi

Redaktion: — Toimitus:
F. F. W. Ahlroos — K. Hoimela
(Ansvarig — Vastaava)

Annonpris: — Ilmoitushinta:
Per petitrad } 35 p.
Petiiti-riviltä }

Januari
31
Tammikuu

GUTENBERGIA

saapi tilata maamme kaikissa kirjapainoissa asi-
miesten kautta ja kaikissa postikontoreissa sekä lehden
taloudenhoitajalta hra A. V. Bergiltä Päivälehdten
kirjapainossa.

Tilaushinta: Helsingissä 1/1 v. 4 mk, 3/4 v. 3 mk,
1/2 v. 2 mk ja 3/4 v. 1 mk. Maaseudulla tulee lisäksi
postimaksut, kun tilaukset tehdään postikontoreissa
Kirjapainojen asiamiesten kautta tilattaessa maksaa
lehti 1/1 v. 4 mk 50 p ja 1/2 v. 2 mk 25 p.

Toimitus:

K. Hoimela.

(Suomenkielisen osaston toim. Os.: Uudenmaank. 36, tav. 2—3 i. p.)

F. F. W. Ahlroos.

(Ruotsinkielisen osaston toim. Os.: Ratak. 13, tav. kko 11—12 a. p.)

Taloudenhoit.

Anton V. Berg.

(Os.: Päivältn kirjapaino.)

GUTENBERG

prenumereras hos tryckeriernas ombudsmän, från
postanstalterna och tidningens ekonom hr A. V. Berg,
Päivälehtis tryckeri.

Prenumerationspriset är i Helsingfors 1/1 år 4 mk,
3/4 år 3 mk, 1/2 år 2 mk och 1/4 år 1 mk. I lands-
orten tillkommer postarvode då tidningen prenumereras
genom postkontoret; sker prenumeration hos trycke-
riernas ombudsmän är priset 1/1 år 4 mk 50 p. och
1/2 år 2 mk 25 p.

Redaktion:

F. F. W. Ahlroos.

(Red. för svenska afdelningen. Adr.: Bang. 13, tr. kl. 11—12 f. m.)

K. Hoimela.

(Red. för finska afdelningen. Adr.: Nylandsq. 36, tr. kl. 2—3 e. m.)

Ekonom:

Anton V. Berg.

(Adr.: Päivälts tryckeri.)

Obs.! Obs.!

Anhållles vänligen det resterande prenumerations-
afgifter å Gutenberg 1895 med det snaraste in-
sändas till

O. Lindstedt,

H:fors Centraltryckeri.

Huom.! Huom.!

Pyydetään suosiollisesti, että 1895 v. Guten-
bergin tilausrahat mitä pikemmin lähetettäisiin

O. Lindstedtille,

H:in Sentraalikirjapainoon.

Obs.!

Prenumeranterna böra vid skeende flyttning oför-
dröjligen uppgifva sina resp. adresser till tidningens
ekonom för undvikande af oregelbundenheter i distri-
bueringen.

Huom.!

Tilaaajain osotteet ovat annettavat heti muuton
tapahduttua lehden taloudenhoitajalle, jottei häirinköä
tapahtuisi jakamisessa.

Typografförbundet.

I december 1894 inlämnades till k. senaten
Finska Typografförbundets stadgar till granskning
och stadfästelse, men ännu veta vi intet af dessa
stadgar. Hvad manne detta dröjsmål betyda?

Om förbundets sträfvanden känna vi alla och
vi tro att ingen kan säga att dessa stadgar
strida mot lag och rätt. Må det unnas arbetarene
att sträfvå för andligt och materielt höjande. Ty
näppeligen kommer någon annan och upplyser
oss, om vi ej själfva raska på oss.

Vi kunna ej klaga öfver svåra missförhållan-
den här i hufvudstaden! — ehuru alt ännu ej är
som det borde vara — men i landsorten ha vi ett
stort arbetsfält. Vi borde därför sluta att bida
på förbundets stadgar och skrida till verket. Vi
kunna, hvem vet, få vänta på dem ännu en ganska
lång tid, och under den tiden har arbetet vuxit
oss öfver hufvudet. Vi få ju ej i vår tid gå till-
baka, altså framåt! Hvad skulle våra kolleger i
utlandet säga om vi skulle börja retirera?

För att till en början få den svåra kaute-
n vis-à-vis en gemensam tariff för hela landet ut-
redd få vi icke sitta med händerna i kors och
vänta på nådigt välbehag. Nej, till plögen! Glöm-
men ej öfverbefolkningsfrågan! den tarfvar också
en lyckligare lösning. Dessa frågor få nu ligga
bordlagda och vänta på Finska Typografförbundets
stadgar!

Vi skulle ha en annan utväg på förslag. För-
slaget skulle lyda ungefär på följande sätt:

En centralkomité

för hela landet skulle bildas, som under tiden
vi vänta på förbundets stadgar skulle värka och
förbereda frågor, hvilka skulle sändas från hela
Finland. Denna komité skulle hafva säte och
stämma i Helsingfors. Ordnanget af denna komité
ha vi tänkt oss på följande sätt:

1) hvarje förening eller klubb väljer en repre-
sentant från H:fors typografförening till sin full-
mäktig; och

2) fullmäktig upplyser den förening eller klubb
hvars representant han är, omedelbart om görän-
det och låtandet inom komitén, hvarefter mått och
steg vidtagas enligt pluralitetens inom komiténs
beslut.

Den ekonomiska sidan ha vi tänkt oss bäst
kunna lösas genom att hvar förening betalar för
sin representant t ex. högst fem mark

Hvad sägs om förslaget?

Det borde ligga i Typografernes Förening i
Helsingfors intresse att försöka realisera denna
komité.

Muutosta sietäisi.

On olemassa maaseudulla kirjapainoja, joissa
faktoreina on painajia. Sanomattakin käsittää
millaista haittaa ja epämukavuutta tämä tuottaa
sekä kirjapainolle että kirjapainossa työken-
televille latojille ja etenkin latoja oppilaille — viime-
mainittuja useimmissa tapauksissa pidetäänkin
painajafaktorin johdannon alla. — Ja mikä vielä
ikävintä, ei tällaisessa kirjapainossa ole laisinkaan
varsinaista painajaa, ainoastaan joku pieni poika
sisäänpanijana, joka viisi vuotta oltuaan tässä
toimessa, saamatta minkäänlaista käytännöllistä
opetusta painajan ammatissa, saa mennä tiehensä
etsimään muualta työtä ja sijaan otetaan taas uusi
„praktikantti“ viiden vuoden urakalle. Katsel-
kaamme tarkemmin näitä edellämäinittuja kohtia.

Se haitta taloudellisessa suhteessa ei suinkaan
ole vähäinen, minkä kirjapaino saa kärsiä tällaisen
faktorin ymmärtämättömyyden takia työvastaan-
ottajana ja -teettäjänä. Hän ottaa vastaan jonkin
työn, määrää kilpailun kiihkossa, mitä alhaisimman
hinnan. Oppilaat kun latovat, niin käyhän se
päinsä. Vaan annas olla kun työ on valmis, huo-
maakin kirjansitoja jäljennellessään painotuotteita
jonkin kohdan väärin tehdyksi, joka tietenkin
täytyy korjata. Tällä tavoin tehdessä tulee yksi
sama työ painettavaksi ja usein ladottavaksikin
kaksi eri kertaa, joten painolle tulee sula tappio
koko työstä

Latojalla — kas sillä vasta vaiva on saada
latous faktorin mauttoman kuosin mukaiseksi.
Tässä sitä vasta taitoa kysytään! Useinkin on
pakosta latoa yksi ainoa rivi vähintään kolmella
eri kirjasinlajilla eikä sittenkään ole muka hyvä.
Entä sitten ne solvaus- ja haukkumasanat, joita
faktori latelee suustaan latojaa kohtaan, joita la-
tojan ei auta vastusteleminen työpaikkansa me-
nettämisen uhalla.

Entä sitten oppilaiden opetus, joka ei suinkaan
ole helppo tehtävä, jos mieli saada taitavia latojia,
se käy tällaisen faktorin johdannolla perin type-
rästi. Eikä ihme, koska faktori itsekkään ei osaa
latoa ainoatakaan kunnollista riviä. Tätten jää
oppilas hyvin huonolle opille. Jos oppilas ei heti
saa päähänsä faktorin antamia useinkin hyvin
naurettavia neuvoja ja määräyksiä tai tekee vas-
toin hänen käskyään, niin silloin vasta meteli
nousee.

Edellä jo mainittiin se ikävyys, ettei tällai-
sessa kirjapainossa tarvita varsinaista painajaa,
koska faktori itse laittaa koneen käyntikuntoon,
joten sisäänpanijalla ei ole muuta tehtävää kuin
pistellä arkki toisensa perään painimeen. Eikä
häneltä muuta tavallisesti vaaditakaan, vaikka hän
nämät viisi vuotta on olevinaan opissa. Näin
heikolle pohjalle perustetulla opilla hän kuitenkin
julistetaan ulosoppineeksi ja päälliseksi pannaan
pois työstä, koska ei kannata näet taiturin palk-
kaa maksaa niin monelle painajalle, kun faktorikin
on — painaja.

Yllämainitut epäkohdat ovat mitä suurimpana
esteenä ammattimme oikeaan suuntaan kehitty-
misessä ja ovat niinmuodoin pikaista korjausta
kaipaavia.

Haka.

Den allmänna yrkesskickligheten och elevernas utbildning.

I samma mån som kunskap och vetande raskt gå framåt, i samma mån går äfven konsten i alla dess olika grenar och yrken, och då de alt mer växande fordringarna på yrkesskicklighet dag från dag gör sig gällande ha vi velat taga denna sak i korthet till orda.

Då en yngling antages å tryckeriet är hans första tid upptagen, så godt som uteslutande, af springningar eller „snabba“, han får då och då ställa sig vid kasten, utan att knappast någon vidare undervisning egnas honom än han hittills -- enklast uttryckt -- på egen hand kunnat inhämta under sin första vistelse inom sätterilokalen. Visar han då sig ha någon fallenhet eller att blifva produktiv, blir han strängare sysselsatt med „bröstils“-sats och afläggning, isynnerhet afläggning.

Från den dag „snabbaren“, „eleven?“ tagits med i arbetet, har han i många fall sålunda knappt ej erhållit någon nämnvärd undervisning alls, ej alltid ens i de nödvändigaste grunderna för utslutningen af släta rader, på hvilket en stor, ja den största, vikten ligger för all vidare förkofran. (Jämför några konstförvandters satts med hvarandra och hvari ligger orsaken till skillnaden.)

Eleven får sålunda fortsätta ett par tre år, med att då och då på begäran fått sig erkänd en tillökning af en fem mark per månad, då han visat flit. Stundom händer det äfven att eleven sättes på beräkning och är i så fall nästan utslutande på egen hand. Ja det ges tillfällen, att eleven står sina två första år, å de tryckerier där dagliga tidningar utkomma, på annonserna, händer det då att någon textsättareplats blifvit ledig, kan det ofta gå med ynglingen, att han blir öfverflyttad till texten på t. ex. half beräkning — måhända tre kvart beräkning — eleven har sålunda haft en tidtals ganska god inkomst. Då sålunda tre å fyra år förgått anser sig eleven det vara förenligt med sin ålder och längd att ta „söndagsrocken“ på sig och gå in till faktorn och göra upp, hur det blir med tiden för utläringsceremonien, är då ålder och längd något så när öfverenstämmade med uppförandet inom hus, kan han i lyckliga fall „slippa“ med fyra år och till och med där under, „snabbare“-tiden inberäknad som eleverna, förstås, på frågan; Huru lång har du varit här? ej försummar att inräkna i lärotiden för ernående af sitt konstförvandtskap. Är fallet igen att gossen varit en surmulen eller också för glädlig, sällan det senare, elev, liten hälst till växten, fast åldern med ett par år öfverskjuter förra fallet får han då sålunda lönen fastställd till 50 å 60 mark per månad samt kunskap om att lärotiden blir „full“ efter inalles fem år (snabbaretiden, fast ett år, själfskrifvet inberäknad). I dessa och många andra dylika fall har han sålunda nog blifvit skäligen ersatt för sitt arbete, men huru är det med lärdomen?

Han har i många fall trängt efter kunskap och lärdom, djupare insikter i konsten, att i förening med smak och material utföra ett snygt och vackert arbete, detta ändå ungefär i medlet af lärotiden, men sednare har han varit tvungen att i detta afseende slå alla dessa luftslott ur hägen och börja arbeta för pengarna mera än lärdomen. Sålunda har mången gått ut i världen med sorg i hogen och på läppen orden „jag har ingenting fått lära mig!“

Hvad har eleven sålunda förlorat?

Han har ändå förlorat för lång tid på sin „lärdom“. Han har gått miste om den sköna njutningen af att låta sin fantasi arbeta och tillsammans med en grundfast lärdom komponera något som han själf kunde fröjdas öfver och njuta af att se, samt kanske höra fackmäns erkännande och loford.

Hvem drabbar sålunda de sorgsna orden: „jag har ingenting fått lära?“ Och hvad är orsaken till detta?

Jo likgiltighet hos „mästaren“ eller rättare ett fatalt obestånd som existerar, därigenom att faktorn å tryckeriet påtvingar månadssättaren (underfaktorn) en så stor massa elever, att han måste lämna dem på egen hand.

När sedan en konstförvandt, af en eller annan orsak, flyttar, hvilket han i många fall ehuru med tungt hjärta ser sig tvungen för att inte mera blifva behandlad som elev, eller eljes vara utsatt för partiskt bemötande och kanske redan som opponent för detta, är en ständig stötesten eller nagel i ögat för vederbörande, från den plats där han blifvit af faktorn förklarad som „utlärnd“ till ett annat tryckeri, då får han först börja praktisera i sitt yrke och ofta höra den nya faktorn fälla orden „den karlen kan ingenting“.

Hvems är felet?

Har icke måhända den vankelmodige eller kanske redan förhärdade „utläringen“, stått fem år i läran. Och ändå stort ingenting lärt sig! Det har helt enkelt varit ett „klobbhufvud“. Heter det inte så?

Vi vilja ej längre relatera saken, ty reflexionerna torde nog redan framhålla missförhållandet

Enligt vår åsigt borde det vara hvar och ett tryckeris sträfvan att skicka ut kunniga som „utlärda“ förklarade konstförvanter, hvilket torde vara heder både för den enskilde sättaren, yrket och det tryckeri eller den faktor, där arbetaren förklarats, ofta nog med en viss högtidlighet, som „utlärnd“. Vi vilja därför föreslå en *vidlyftigare och planmässigare lärdom åt våra elever*, yrkets egentliga stödjepelare.

Efter det en yngling, som åtminstone bör genomgått högre folkskola, blifvit antagen i lära, ställes han under en mästare, månadssättare, dessa finnes nog redan hvarstans antagna, dessa kunna sedan få ha högst två elever under sin uppsigt. Under denna sättares ledning läres eleven, under sitt första år, att fatta behag för ordning inom sätteriet och nödig skötsel och omvårdnad af materialen, att sätta och aflägga slät sats, därvid noga iakttagande utslutning, samt varsamhet med materialens handhavande o. s. v. Under det andra året finge han vara med om något mera invecklade arbeten. Det tredje och fjärde årets arbeten skulle utgöras af tabeller, affischer, annonser och accidenser, eller med ett ord alla förekommande arbeten. Efter att sålunda fyra år stå under en månadssättares ledning och få utföra alt i sättningsväg, torde den, som något har fallenhet för yrket, hvilket nog redan från början kan iakttagas af läraren, ha kunnat inhämta den nödvändigaste lärdomen. Under det femte läroåret finge eleven igenomgå en så att säga examen, under hvilken tid eleven helst äfven borde egna sig åt teckning, för att mera utvidga sin fantasi och sitt smaksinne och sedan om han nöjaktigt utfört sitt arbete förklarats till en verkligt duglig „utlärnd“ eller konstförvandt

Vi tro, att om en sådan systematisk lärdom inom alla tryckerier skulle bestämdt införas, vårt yrke skulle gå framåt och en allännare yrkesskicklighet blefve rådande bland vårt yrkes utöfvare.

Miksei meillä niinkuin muualla?

Joko ymmärtämättömyydestä taikka haluttomuudesta on suurin osa Suomen työväestöstä vielä vastahakoinen liittymään keskinäiseen yhteistointintaan, jonka vuoksi olot tavallisesti muodostuvat siihen suuntaan, jota ei kernaasti olisi suotava. Sama vika vallitsee suuressa osassa kirjanpaina-jiakin, vaikka heillä luulisi yleensä olevan enemmän kykyä oivaltamaan yhteistyöstä vuotavaa

etua ja tuetta monissa suhteissa ammattilojen kehitykseen ja niinmuodoin pysymään tarpeelliseksi tasapainossa ajan vaatimusten yhä kasvaessa. Kuinka tärkeänä ulkomailla pidetään yhteistyöhön kuuluminen ja miten siitä meikäläisellekin on hyötyä, jos voi todistaa kuuluvansa takäläisiin työväen pyrinöitä harrastaviin yhdistyksiin, julkaisemme tässä näytteeksi otteita yksityisistä kirjeistä, joita nykyään Wienissä työskentelevät ammattiverimme ovat tänne lähettäneet.

Kirjeissä mainitaan, että he 18 p. tammik. olivat itsensä ilmoittamassa yhdistykseen jäseniksi, joka on hiukan pakollistakin, ja siellä mainittiin että Helsinki ja Itävalta ovat matka-apuyhteisessä. Tämän nojalla ei heidän tarvinnut suorittaa sikäläiseen yhdistykseen mitään sisäänkirjoitusmaksua, joka on 6 guldenia (= 12 mk 60 p.), vaan olivat heti jäseniä ja maksavat nyt näin ollen ainoastaan 72 kreutzeriä (= 1 mk 51 p.) viikossa. Tätä paitsi mainitaan vielä: „Ensi päivän työssä ollessamme täytyi meidän myös ilmoittaa itsemme jäseniksi takäl. isäntien kannattamaan Sairas- ja hautausapurahastoon. Sinne on joka viikko maksettava 20 kreutzeriä (42 p.)ä. Hauska olisi tietää mitä Suomen tyypit tuumaisivat, jos heitä määrättäisiin joka viikko suorittamaan organisatsioonille parisen markkaa sekä sitä paitsi 1 pros. tuloistaan tariffikassaan. Täällä sen näkyy tekevän kaikki. — —“

Edellä olevista tosiloihin perustuvista tiedoista nähdään, miten suuria uhrauksia ulkomaalaiset ammattiverimme tekevät pystyessä pysymisensä tueksi ja kuinka vähäpätöisyyksiä meillä samassa suhteessa uhrataan; useimmissa tapauksissa ei mitään. Toivottava olisi, että meikäläisetkin kirjanpainajat yleisemmin kuin tähän asti tulisivat oivaltamaan, että se, joka ei valvo ja uhraa jotain asiainsa eduksi, sillä ei saata olla toivoakaan eteenpäin pyrintöjen onnistumisessa.

Diskussionsfrågor:

Skall en centralkomite bildas?

Borde icke en referent för tidningen Gutenberg utses från alla landets typografiska föreningar och reshjälpkassans filialer?

Om svaret blir jakande, uppgifves referentens namn omedelbart för G:s redaktion.

Vi föreslå och emottaga diskussionsfrågor afsedda att behandlas af landets samfliga typografiföreningar och reshjälpkassans filialer. Och vi tro att ärade föreningar upptaga samtliga frågor under diskussion samt sända protokollen till Gutenbergs redaktion, hvilka komma att offentliggöras i nämnda blad.

Keskustelukysymyksiä:

Onko keskuskomitea perustettava?

Eikö olisi suotavaa, että kaikki Suomen kirjanpainajayhdistykset ja matka-apurahaston haaraosastot valitseisivat kirjeenvaihtajan Gut:lle?

Jos kysymykseen vastataan myöntävästi, tulee kirjeenvaihtajan nimi toimitukselle ilmoittaa.

Tästedes tulemme esittämään keskustelukysymyksiä kaikkien maamme kirjanpainajayhdistysten ja matka-apurahaston haaraosastojen keskusteltaviksi. Olemme vakuutetut siitä, että mainitut yhdistykset tulevat ottamaan esittämiämme kysymyksiä keskustelun alaisiksi ja lähettämään niistä syntyneet pöytäkirjat meille julkaistavaksi lehdessä.

*Muistakaa Satunnaisten
menojen rahastoa!*

Notiser. — Uutisia.

— *Suomen kirjaltajain Matka-apurahaston* pääosaston toimikunta on kokouksessaan t. k. 26 p:nä päättänyt:

Kuopion ja Viipurin haaraosastoille lähettää muistutus rahaston sääntöjen 9:n §:n a) kohdan määräyksestä:

lähettää hra E. J. Ehnbergille, joka nykyään oleskelee Wienissä, rahaston matkakirja, jota hän on pyytänyt. Hän pääsee sen avulla maksamasta jotenkin korkeata (6 guldenin) sisäänkirjoitusmaksua sikäl. yhdistykseen.

Vuosikokous pidetään ensi helmik. 9 p. klo 1/25 i. p. Kirjanp. yhd. huoneistossa. Siinä tulee toimikunta ehdottamaan:

että sääntöjen 11 §:ssä tehtäisiin se muutos, ettei matka-apua nauttivan olisi välttämätön pakko poiketa lähempään kaupunkiin; sekä

että matka-apu korotettaisiin 75 p:iin 25:ltä kilometriltä.

Haaraosastojen viimeisen puoliskon tilit viime vuodelta ovat välttämättömästi lähetettävät ensi viikon kuluessa.

— *Boktryckeri-Kalendern för 1896.* Då förfrågningar ingätt huruvida kalendern för innevarande år ännu kan rekvireras, få vi upplysa att rekvisitioner kunna insändas senast den 15 februari till hr C. A. Bernström, Nya Pressens tryckeri.

— *Ruotsalaisen Kirjapaino-Kalenterin* 1896 v:n tilauksia voidaan tehdä viimeistään helmik. 15 p:ään saakka hra C. A. Bernströmin kautta Nya Pressenin kirjapainossa.

— *Efterföljansvärdt.* På föranstaltande af hr C. A. Bernström har å Nya Pressens tryckeri insamlats 21 mark afsedt som „nyårsgåfva“ till Invalidfonden. Exemplet manar till efterföljd och kan lätt åstadkommas om blott någon för saken intresserad person å hvarje tryckeri satte sig i spetsen för dylika insamlingar.

— *Efter sin tid.* Med korpus fraktur versaler är namnet *NYSSON* satt i Borgåbladet för den 22 januari. Tidningen tryckes å Söderströms tryckeri.

— *Gubbagille* med toddy och supé var anordnad af föreningens festbestyrelse den 19 januari. Gillet var muntert och trefligt anordnad. Något som förvånade, var att icke-föreningsmedlemmar njöto af den glada aftonens muntration, ehuru de icke bordt öppna föreningens dörrar, då de icke voro föreningsmedlemmar.

— *Kuollut kirjanpainaja.* T. k. 15 p:nä kuoli Tampereella vuoden ajan keuhkotautia sairastettuaan kirjapainontaituri *Kaarlo E. Eklund*. Vainaja kävi opin nykyisessä Jansson ja kumpp. kirjapainossa Tampereella, jossa hän myös sittemmin työskenteli siksi, kunnes sairaus pakotti hänet tautivuoteelle. Ollen vielä nuori, ainoastaan 22-vuotias, oli hän kuitenkin uutteralla työllänsä sekä hilpeällä luonteellaan voittanut suuressa määrin sekä isännistön että työtoveriensa suosiota.

— *Fastställda stadgar.* Senaten har fastställt stadgar för Finska Litteratur-Sällskapets tryckeriaktiebolag i Helsingfors.

— *Från Tammerfors.* Täfling i snabbsättning hade Typografiska Föreningen i Tammerfors föranstaltat senaste söndag. I snabbsättningen hade anmält sig 8 deltagare från Tammerfors Boktryckeriaktiebolags tryckeri, 5 deltagare från Jansson och Co:s Boktryckeri samt 5 deltagare från Nya Boktryckeriaktiebolagets tryckeri eller inalles 18 deltagare, däraf 13 män och 5 kvinnor.

— *Från Vasa.* Typografernes Förening i Vasa har beslutit utgifva en handskrifven tidning benämnd „Monoline“ från detta års början.

Kni f:de blefvo den 19 januari sättere Lundqvist från Helsingfors och Sundström från Tammerfors

— *Selityksen* lehtemme viime numerossa olleesta uutisesta „Epäterveellinen työhuoneusto“ ovat muuttamat kuopiolaisen hra Backmanin kirjapainon miehistöstä lähettäneet meille julaistavaksi. Selitystä, joka on höystetty tarpeettomilla sanasatkauksilla ja monilla nuottiselityksillä, emme katso jo tilan vähyden takakaan tarpeelliseksi julaista, siinä kun koetetaan todistaa, että hra B:n kirjapainohuoneusto olisi kaikin puolin hyvä ja että miehistön terveydentila on myös samallinen sekä maalataan — luulossa muka uutisen kirjoittajana — erästä henkilöä pahanilkisyydestä y. m.

Emme voi käsittää, miksi työmiehet ovat tahoneet sekoittaa itseään näin ikävään asiaan, joka ei heitä laisinkaan kosketa. Tietääksemme hra Backmanin tehtävä on oikaista hänen painostaan julkaistuja vääriä tietoja. Jos työmiesten terveydentila näissä hyvissä huoneissa on hyvä, niin sen parempi. Näistä molemmista asioista on virallisen ammattientarkastajan pidettävä huoli ja annettava lausuntonsa, silloin kuin niistä julkisuudessa mainitaan, eikä työmiesten. On erään kerran ennenkin tapahtunut, että työmiehet ovat tarpeettomasti sekoittaneet itsensä tällaiseen juttuun, mutta ovat tulleet sitä perästä päin katumaan. Sen vuoksi varoitamme vastaisuudessa työmiehiä pysymään tällaisista asioista erossa.

Oikaisulta emme kiellä sijaa, jos ammattientarkastaja ilmoittaa, että uutisemme on väärä, jota kumminkin toistaiseksi epäilemme

— *Svensk Typograf Tidning* för 1896 kan, i likhet med föregående år, erhållas genom hr C. A. Bernström, Nya Pressens tryckeri.

— *50-årsfest* firar Typografernes Sångförening i Köpenhamn den 2 februari. Festen firas med en konsert kl. 4, efter konserten afätes en festmiddag, samt en danssoiré.

Vid konserten utför sångkören bl. a. Kantat till Typografernes Sångförenings 50-årsfest, för solo, recitation, kör och orkester, af kungliga kammarmusikern *G. A. Lembecke*. Programmet upptager 17 nummer. Biljettpriset är endast 75 öre för konserten och för hela festen 3 kr. 75 öre.

(Medd.)

— *Faktor A. Finander* kan den 16 inst. februari fira 25:te årsdagen i typografyrket. Han inträdde nämligen i lära den 16 februari 1871 å Theodor Sederholms tryckeri, hvarest han var sysselsatt å Helsingfors Dagblads textafdelning. Efter utståndna läroår 1876 flyttade han till Finska litt. sällsk. tryckeri, hvarest han en kortare tid var sysselsatt vid civila afdelningen, hvarpå han omhändertog ombrytarposten å „Morgonbladet“. En tid därefter erhöi hr F. faktorsplatsen å Helsingfors Dagblads tryckeri, som han dock innehade endast en kortare tid, hvarefter han 1883 mottog sin nuvarande plats.

— *Klubi-iltaman* toimeenpanee yhdistyksen käsityöosasto ensi sunnuntaina klo puoli 8 i. p. yhd. huoneistossa.

Från Wien.

(Enligt enskilda bref.)

Som en stor del af våra läsare torde känna, reste hr Ehberg från Stockholm till Helsingfors jultiden för att sedan sjövägen via London komma till Paris. Resplanen ändrades likväl sålunda att hr E. begaf sig den 2 januari genom Ryssland till Wien, hvarest hr V. Forström redan 1 månads tid hade befunnit sig. Es ankomst till Wien var naturligtvis för E. en kolossal öfverraskning, då F. Trettondagsmorgon såg en gammal bekant framför sin säng, trodde han sig drömma, ehuru klar vaken. Denna sak kom dock snart på det klara, och som naturligt var gaf frågandet och svaret om allt full sysselsättning i början för båda. Resan för E. hade varit ganska besvärlig och bl. a. brändes hans 7 askar Rettigs papyrusser under lokomotiv pannan vid rysk-österrikiska tullgränsen, då han vägrade erlägga 1 gulden i tull pr ask.

Efter oförmodadt sammanträffande påbörjades sålunda konditionssökandet med förstärkta krafter, men likväl fåfångdt, hvarpå beslöts att om icke bemödandet krönes med framgång, om en vecka, så skulle resan från Wien gälla rakt till Paris. Men lyckan hade nu slutligen ljudit dem handen och de fingo genom en välvillig herres bemedling hvardera plats i ett af Wiens förnämsta tryckerier, hvilken drifves under firma „Vernaus Actie-Gesellschafts Druckerei“. Men innan antagandet blef riktigt fastställt, fingo våra herrar först utföra profsättning. Manuskriptet utgjordes af franska och engelska språken. Då profvet utföll jämförelsevis bra förklarade faktorn dem vara antagna. Glädjen öfver detta var naturligtvis stor hos dem och nu få de knoga på beräkning franska och engelska språken 9 timmar dagligen.

*

Vi önska våra kolleger där fjärran hälsa och framgång.

Från landsorten. — Maaseudulta.

Björneborg den 26 januari 1896.

På gjord anhållan och för att tillfredsställa vissas nyfikenhet, får meddela angående nattarbetet å Filip Waréns tryckeri härstädes, att detsamma förekommer vid „Sanomia Porista“ och „Björneborgs Tidning“, vid den sistnämnda sedan detta års ingång. Å „San. Por.“ arbetas 3 och å „B. T.“ 2:ne nätter i veckan och hafva dessa tidningar hvar sin särskilda sätta-repersonal. Lagen om skydd för minderåriges användning i de industriella yrkena har äfven sedan min hitkomst iakttagits. Likaså hafva, såsom i Helsingfors, de sättere, hvilka vakat föregående natt, dagen därpå ledighet sålänge de behaga. — Tryckeriet är inrymdt sedan den 1 juni sistl. år i ett nytt hus och lämna hvad snygghet beträffar icke något öfrigt att önska. Arbetstiden är föröfrigt från 7 f. m.—7 e. m. undantagandes lördagar, då arbetet slutas kl. 6 e. m.

E. W.

Vaasa, 20 p. tammik. 1896.

Nyt kun alan piirtämään muutamia sanoja, niin tahdon ensiksi lausua sulimmat kiitokset G:n entisille toimittajille heidän uutterasta työstään kirjapainajakunnan hyväksi ja samalla toivon uudelle toimitukselle onnea työssään ja kärsivällisyyttä kaikkia hyökkäyksiä vastaan kuin mahdollisesti tulee tulemaan toimitusta vastaan. Sillä kärsivällisyys ja vaitiolo kaikki voittaa.

*

Yhdistyksemme viime vuoden viimeinen kokous oli 22 p:nä jouluk., jossa päätettiin teettää säästölaatikot „Vanhuskotia“ ja „Satunnaisten menojen rahastoa“ varten asetettavaksi yksi joka painoon. *) Tilit näistä keräyksistä lähetetään joka vuoden lopulla Helsinkiin. Rahastonhoitajaksi näitä rahoja varten valittiin hra J. Lillqvist.

Yhdistyksen tiljentarkastajiksi valittiin hrat J. Lillqvist ja G. A. Hällstén.

Kokouksessa oli hyvin vähän osanottajia.

*

Loppiaisena oli kävelymatka toimeenpantu Sundomiin, jossa tanssin välillä nautittiin kahvia ja lopuksi hyvässä sovussa ajettiin kotiin.

*

Kokouksessa t. k. 19 p:nä oli osanottajia kohalaisesti. Ensin luettiin yhdistykseen jäsenmaksunsa suorittaneet ja oli niiden luku kahdeksantoista (sanoo 18!). Hyvin vähän tosiaan, vaikka

*) Kanan odotettu kiitettävä toimenpide. Koskahan Suomen muissa kaupungeissa seurataan tätä kannusta esimerkkiä? Toim.

paikkakunnalla on kirjanpainajia yli 30. Niin hyvin Vaasalaiset kannattavat yhdistystään.

Otettiin keskusteltavaksi naamiohuvien toimeenpano, vaan siihen tuli kova eteen, joten puuha meni suorastaan pöydän alle. Vaasan kirjanpainajat eivät tahdo juoppokemuja, kun ovat tunnetut raittiiksi. Sen sijaan päätettiin panna toimeen suksikilpailu, joka annettiin huvitoimikunnan haltuun.

Yhdistyksen vuosijuhla päätettiin viettää helmikuun puolivälissä, jossa muun ohessa näytellään näytelmäkappale „Kärlek på Sommarnöje“.

Samana päivänä oli myöskin „Matka-apukasan“ kokous, jossa luettiin vuoden ensimmäisen osan tilit, jotka hyväksyttiin. Rahastonhoitajaksi tälle vuodelle valittiin uudelleen hra V. Taipale ja tilintarkastajiksi hrat Edv. Berg ja B. Kokko. Kokouksen puheenjohtajana oli hra A. Salmi.

*

Suuria mullistuksia on täällä ollut, toisia on mennyt, toisia tullut. Niinpä ei Vaasan painoyhtiön painoon vuoden lopussa jäänyt kuin painaja ja yksi latojaituri entiselleen, lukuunottamatta muutamaa oppilasta. Enimmäksi osaksi kaikki tulivat „värvätiksi“ Vasa Tidningin entiseltä taittajalta Vasa Nyheterin painoon „makeanleivän“ päiville. Mutta eipä kuulu olevan kovin „makeaa“, savua kuin painon petrooliumimotoori „särveeraa“, jotta tuskin tuntevat toisiaan. Eipä siis kumma jos lehdessäkin on vikoja miltei joka toisessa rivissä.

En tahdo näin vuoden alussa väsyttää Gn arvoisia lukijoita liian pitkillä sepustuksillani, vaan lupaan jatkaa ensi hyvässä tilaisuudessa. Siis näkemiin.
Kyösti.

Sport. — Urheilua.

— *Tillökning i vår segelflotta* torde vi under instundande sommar erhålla. Litografen Th. Weckman har låtit bygga åt sig en liten treflig kutter af hvilken vi här äro i tillfälle att lämna afbildning. Båtens storlek är 0,90 valörer. Dimensionerna äro: längd öfver stäf 24 fot, längd i l. v. l. 16 fot, största bredden 5 fot 8 tum, skrofvets djuplek i vattnet 8 tum, öfver vattnet (fribord) 1 1/2 fot, hela djupleken i vattnet med fena och bulb utgör 4 fot. Båten är byggd af båtbyggaren M. Viinikainen. Priset torde ej öfverstiga 500 mark ehuru arbetet synes vara ganska durabelt, altså ett jämförelsevis godt pris.

Vidare torde maskinmästaren V. Malmgren komma att bygga en modern kutter, äfven den en fenbåt. Underhandlingar om uppgörande af ritningar pågå med den kände båtkonstruktören ingenjör E. Wegelius. Storleken torde något komma att understiga 2 valörer.

— *Skidutfärd* hade Typografernes Förenings Sportklubb anordnad den 19 januari. Deltagarene voro två skidare och två fotgängare!

— *Såld kutter.* Maskinmästar V. Malmgrens „Kampanj“ öfvergick genom köp den 18 januari till handlanden Th. Lund i Viborg för en summa af 1,600 mark. Kuttern „Kampanj“ är bygd 1895 efter ritning af konstruktör E. Wegelius och var en prydnad för „Helsingfors Segelsällskap“ dit den hörde. Under det ena år „Kampanj“ plöjt hafvets våg har den redan eröfrat fem pris och gjorde hr Lund således ett godt köp.

— *Kutter till salu.* Typografernes Förenings Sportklubb pokaleröfrare och försvarare kuttern „7-man“ står till salu.

Facknotiser. — Ammattiutisia.

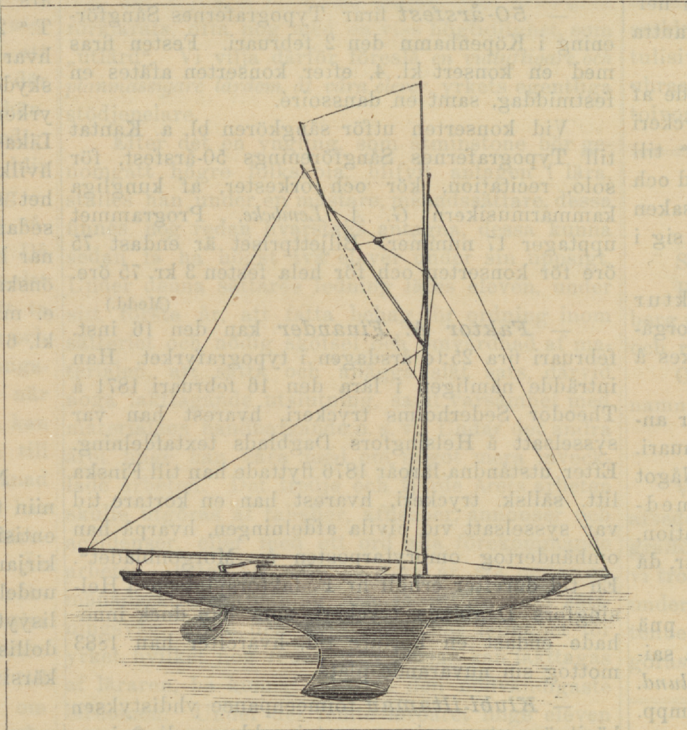
— *Värien pysyväisyydestä.* Värien valinnassa on enin huomioon otettava, mitkä värit ovat pysyväisempiä, etenkin sellaisissa töissä, jotka tulevat olemaan käytännössä pitemmän aikaa. Muutamat värilajit muuttuvat heti toisena päivänä painamisen jälkeen, toiset eivät kärsi laisinkaan auringonvaloa ja toiset ei edes tavallista päivänvaloa. Tunnettua on, että muutamat kauneimmista väreistä ovat heikoimmat kestäväisyydessä. Klassiviseerattakoon tässä tärkeimmät värilajit kestäväisyydensä mukaan.

Keltaiset ja siniset värit ovat ylimalkaan kestävämpiä kuin punaiset. Viimemainituista on ainoastaan sinooperi (lysäktä), jos se nimittäin on kemiallisesti puhdasta.

Seuraavat värit ovat tuntia katsoneet kestäviksi, nimittäin karminikeltainen, kromikeltainen, punainen, ruskea- ja keltaokra, sinooperi, kiinanpunainen, venetsianpunainen, sinkkivalkea, terra di sienna, ultramariini, miloorisinen, pariisinsinen, bleu d'oriental, mineraaliorangi, koboltinsinen, umbra- ja jakarandaruskea.

Ne värit, jotka eivät kärsi päivänvaloa, ovat: keraaniumilakka, karmosiinilakka, skarlakaanilakka, keltainen lakka, purppuralakka, turkinsinen, indigo, berliininsinen, patenttisinooperi ja ruusuvärit.

Seuraavat värit kestävätkä päivänvaloa, mutta niitä vahingoittaa kosteus, varjo ja epäpuhdas

ilma, nimittäin: mönja, kromipunainen, orangepunainen, mineraalikeltainen, boboltinsinen, mineraalivihreä tahi kaikenlainen vihreä lakka

Erittäin punaisia väriä valittaessa täytyy olla varovainen, sillä nämät ovat kalleimmat ja ne, joita useasti väärennetään. Jos punaiset värit ovat aniliinisekaisia ei niitä missään tapaaksessa pidä käyttämän kansien tahi muitten sellaisten esineitten painamiseen, jotka ovat päivän- tahi auringon valon alaisina.

Mustiin väreihin, joita käytetään senkaltaisiin töihin, joiden kauemman aikaa on kestäminen auringonvaloa, täytyy sekoittaa vähemmän määrän kiinan tussia, koska väri muuten ajan kuluttua tulee kellertäväksi ja vaaleaksi. Tussi sietää nimittäin päivänvaloa ja säilyttää värien voiman. — S. T.-T.

— *Kopiovarilla painettaissa* on käytettävä vahvasti liimattua paperia, koska tammoinen vähemmän liimattu imee värien itseensä, sittemmin sitä luotansa antamatta. — S. T.-T.

Svibel. — Sekalia.

Käytännöllinen keksijä.

Onhan niitä faktoreja monen kaltaisia, hyviä ja huonoja. Vaan en luule ainakaan monta löytyvän sellaista, kuin se minun oppi-isäni Antti oli. Se vasta poikaa oli, täytyy jokaisen tunnustaa, joka vaan hänet tuntee tai tulee vastaisuudessa tuntemaan. En suinkaan sano tätä loukatakseksi hänen persoonaansa tai huomiokasta neroansa. Pois se minusta. Mutta tuodessani esiin kaikki hänen huomiokkaammat keksintönsä kirjapainon alalla täytyy minun käyttää kieltä, jota kaikki käsittävät. Sillä ei ole sanottu, että kaikki katsovat häntä „vuohen silmillä“ — niinkuin esim. minä —, vaan saattaa olla sellaisiakin, jotka katsovat „koiran silmillä“.

Niin. Antti-faktori oli keksiä, eikä siinä mitään ihmettelemistä ole. Vaan kumma kyllä, ettei näitä hänen keksintöjään kaikki ilolla tervehtineet. Siitäkin syntyi aikamoinen nurina asianomaisten latojain kesken, kun hän keksi tempun, miten latojat saavat jouten seisoa pitkät päivät, tarvitsematta panna rikkää ristiin — syöminen vaan oli vaikeinta. — Tempu näet oli semmoinen, että hän otti joukon poikia, joille maksoi 10 mkua kuussa palkkaa ja antoi heidän latoa sanomalehteä ja taiturit, jotka olivat laskulatojia, saivat olla laiskana.

Kummallisia olivatkin nämä latojat, kun eivät hyväksyneet tätä faktorin hyvää tarkoitettavaa käskyä, joka olisi vapauttanut heidät kaikesta työstä.

— Ajatelkaas: ei tehdä mitään, mutta — syödä! Mutta sen tehtävän, minkä hän itse oli anastanut eräältä latojalta -- nim. katkasijan toimen — siitä hän piti paljon. Niin paljon, ettei raahinut sitä hevillä jättääkään: kun aamulla varhain alkoi ja puolenpäivän aikaan pääsi siunattuun alkuun, niin vasta illalla myöhään lopetti ja sittenkin oli joku uutinen pujahtanut ihan huomaamatta väärään palstaan, jotta täytyi mennä koneeseen oikomaan. — Muistan erään kesäpäivän, jolloin hän oli täydessä tuuhassa tässä mielitehtävässään. Aurinko paistoi helakasti latoma-

huoneen suurista, verhottomista ikkunoista faktorin ollessa lyhyllään taitauspöydällä. Hiki valui virtanaan hänen poskiltaan ja kreppi krepin perästä menee pirstaleiksi. Tämä häntä suuttuttaa, vaan ei viitsi tahtoa apua. Mutta yhtäkkiä aukeaa pelastuksen lähde hänelle, tulee kuin käsketty parhaaseen „herran aikaan“, huoneeseen tullessa kaksi latojaa toisesta painosta. Silloin hän viittaa oppilaalleen sanoen: „Kalle, taita sinä“. (Hänellä oli näet aina tapana vieraan tullessa painoon panna oppilas edestään taittamaan ja itse hän käveli vihellellä kätet selän takana lattialla.)

Ja nyt ei minun enää tarvitse mainita mitään muuta Antti-faktorin keksinnöistä, kuin tuo käytännöllinen vaatekaappi, jonka ammatintarkastaja määräsi tehtäväksi painohuoneeseen vaatteiden säilyttämistä varten, niin jokainen huoma, etten suotta ole hänestä kirjoittanut. Ja tämä vaatekaappi on — sertiinkiä muuan metri rautalankaan kiinnitetty. Hyvä on vaatekaappi.

Waraan-Kalle.

Tillfälliga utgiftsfonden.

Genom sparbössorna hafva under Januari månad influtit följande medel från nedanstående tryckerier:

	Fmk.
Päivälehtis tryckeri	11: 25
Uusi Suometars sätäre	6: 85
F. Litt. Sällskapet tryckeri	3: 50
Simelii tryckeri	3: 36
Petersson et C:os tryckeri	2: 10
Hufvudstadsbladets sätäre	1: 76
Weilin et Göös' tryckeri	1: 65
Centraltryckeriet	1: —
Nya Pressens tryckeri	—: 94
Senatens tryckeri	—: 30
Frenekels et Sons tryckeri	—: 10
Hufvudstadsbladets civilsätäre	— —

Summa 32: 81

Brefblåda. — Kirjelaatikko.

Blixt. Tack för underrättelsen. Personliga polemiker uteslutes hädanefter.

E. W. Senare del af Edert bref borde ingå i T:bladet och icke i Gut.

X:lle ynnä mulle suomenkielisten kirjoitusten lähettäjille lausumme sulimmat kiitokset. Kyllä käytetään, kun vaan tila sallii ja asianhaarat niin vaativat.

Glöm ej tillfälliga utgiftsfonden!

Glöm ej invalidfonden!